

РАЗКАЗ

ЗА ИЛЮСТРАЦИИТЕ МИ...

Много смешно беше – когато се сещахме за това по-късно – как аз станах художничка.

Винаги се знаеше, че аз ще съм „художничка“, а сестра ми – „писателка“... Тогава казвахме така, а сега знам вече, че е по-добре да се казва „художник“ и „писател“, въпреки че става дума за жени...

Родителите ми започнаха да ми обещават да ме пратят в Полша да уча, ако ме приемат в академията.

Не нам защо – мечтата ми беше да посетя именно Полша! Не мога да я обясня и досега. Даваха по телевизията полски филми – и изведнъж се оказа, че съм научила Полски доста добре, разговарях си с поляци и се разбирахме, те дори мислеха, че съм следвала там.

Но аз не заминах, защото не успях да вляза в Академията! Голям позор!

Когато преполових 11 клас – седнах една вечер и нарисувах с молив 6В на лист за пишеща машина една чиния с ябълки. Едната беше паднала от чинията.

Моливът много гадно блестеше върху тази хартия, но рисунката беше обявена за шедевър, сложена в рамка – лично от Тати – и окачена на стената, редом с картини на Стоян Венев, Мария Недкова, Павлето, Морозов, Цвятко Димчевски и други приятели на семейството, които са подарявали картини на родителите ми от приятелски чувства.

После се осведомихме как се влиза в Академията – с молба, ли, с какво – и с голяма изненада научихме, че се полага изпит! И то не къф да е – а цели 4-5 изпита, от сложни по-сложни.

Тогава взе, че свърши годината, почна страшното премеждие „МАТУРА!“ – и ме записаха на курс по рисуване при един известен учител по подготовка за изпитите – Иван Матеев.

Явих се аз на първия урок – със споменатия молив 6В, гума и кадастрон. Аз никога не бях рисувала, освен в училище – но бях ВИЖДАЛА рисунки и графики – най-вече на художничката Мария Недкова. Седнах пред някакъв модел – един мустакат дядка. Малко се зачудих какво да правя, но извъртях една артистична скица в стил Мария Недкова – и готово! Седя и чакам похвалите.

В един момент седна до мен учителят и се смая. Запита ЗАЩО рисувам с такива дебели черти – а аз му обясних кого визирам...

Тогава той взе един много по-твърд молив, идеално заострен отпред – и започна първият етюд в живота ми. Да не ви прерасказвам точно как се подхожа, как се мижи с едното или другото око, как се поставя главата в листа, и подобни...

Гледах с интерес.

В един момент, обаче, той очерта носа – и изведнъж започна с много фини щрихи да го запълва и създава форми, сенки, блясъци, после косичката на модела, после мустака и какво ли не още – и се оказа, че рисуването изобщо не е няколко виртуозни замаха с ръката, а един с часове изпълняван сложен процес, който трябва да се заучи, изтренира и усвои до рефлекс.

Мен ме лишиха от полагащото ми се ежегодно море през ваканцията, и аз към два и половина месеца рисувах и рисувах разни дядки и бабички, циганки и циганета, тук таме някоя моделка с попищни форми – и дори започна да ми доставя удоволствие.

На изпита по рисуване получих 5.30, ако щете вярвайте! Но никой не ми каза, че е трябвало да се подготвя и за втория изпит – Илюстрация!

С моето невежествено нахалство – аз възжелах да стана именно Илюстратор – за да илюстрирам книгите на Тати!...

По „Илюстрация” ме скъсаха. Двойка. Аз пак с дебелия моливче изрисувах няколко селяни как пият вода от стомна, под некви сенчести дървета – защото „темата” беше „работа на полето”. Което за мен си означаваше: ЖЕГА! УМОРА и ЖАЖДА!

Аз останах извънредно изненадана, че не ме приеха. Не съм и допускала, че може да ми се случи това.

Е, после ходих на уроци цялата година, но вече се беше появила нова специалност, с голяма бройка за приемане – и ме приеха, макар да се представих много по-зле по рисуване. Но по специалностите получих 6!!! □тогава кандидатствах и Керамика..

Е, и не станах „Илюстратор”, какво да се прави – а „Дизайнер”. Макар че специалността не я кръстиха Дизайн – беше мръсна дума за тогава! – ами „Промислена естетика”...

Както в СССР!

2.

В това време започнаха да излизат една след друга разни книги от Ахото, обикновено илюстрирани от художник, определен от издателството.

Първата – „Тревоги” – не беше много много илюстрирана, а и тогава така ѝ се радвахме, че хич и не гледахме илюстрациите.

Следващата книжка беше детска – и се казваше „Приключенията на Лиско”. Корицата много ни се хареса, но вътре

иллюстрациите бяха черно-бели и малко страшни. Но художникът беше много добър – Иван Лазаркевич. Тя си остана „култова“ книга – да не се бърка с КУЛТОВСКА!

Разказите за Лиско растяха заедно с нас и ставаха все по-сложни и интересни, подходящи за все по-големи човечета, та дори и за хора! Мисля, че имаше поне 15 издания. Някои с много разочароващи илюстрации – например чудесният художник Иван Кирков, също и Иван Димов – кой знае защо, направиха много незадоволителни (за нашето око!) рисунки...

В това време аз се бях сприятелила с Никифор Русков – много талантлив студент от академията и го предложих на Ахото; той следваше моята мечтана специалност, вече му давах и да илюстрира тук таме по издателствата.

Направи много книжки за Лиско – освен всички останали, той стана и постоянен илюстратор на Валери Петров...

Но всички тези илюстрации не задоволиха виждането на Ахото за илюстрации на неговите книжки!

Той ме хвана и ми обясни, че винаги е искал животинките да НЕ СА с дрешки! Да са си естествени! Да са смешни – И ДЕТСКИ!

Но не знам защо – винаги ги рисувах с народни носии! Къф ужас! Лиско – с потурки и поясче! Дори последното издание на книжките през 2000 г на издателство ФЮТ, след като **изрично** помолих да са БЕЗ дрешки – все пак облякоха Лиско с некви нелепи дрешки!

*(Когато десет години по-късно се разправяхме с издателството за непочтените им авторски права – аз си позволих да запitam жлъчно шефката ЗАЩО животните са с дрешки? И ако **трябва** да са облечени – ЗАЩО тогава делфинчето плува голо! Не е ли това безсрамно?)*

Тя ме гледаше със зяпнала уста – не може да ме разбере.)

3.

По едно време – през 1980 година – изведнъж и сестра ми прописа, и създаде една доста хубава книжка! – „Златен прах по миглите“ – със смешни и романтични приказки за деца.

Издателство „Отечество“ я прие много добре и веднага я включиха за издаване.

И тогава тя пожела аз да я илюстрирам, макар никога да не бях илюстрирала книги. Но бях „илюстрирала“ няколко филмчета за „Лека нощ, деца“ в Телевизията, където работих 15 години.

С голям страх да не се изложат седнах да рисувам, като единствената цел, която си поставих беше, илюстрациите ми да са АБСОЛЮТНО различни от всички илюстрации дотогава.

Абсолютно си забраних да заимствам стил и техники от колегите си!

Някак ме улесни това, че определиха книжката да бъде без цвят – съмнявам се дали щях да се справя с цветни илюстрации... И после някак си хванах един стил – и ми се струва, че илюстрациите станаха доста сполучливи.

А се изложи единствено издателството, което отпечата изданието на една ОТВРАТИТЕЛНА хартия, като при печатането се получиха по 2-3 контура, размазани, отвратителни отпечатъци! За корицата да не говорим! Ужасяващи цветове и разместване на контурите... Гадна „амбалажна“ хартия...

Сестра ми доста си поплака, когато я получи!

Е, и точно тогава Ахото дописа Новите приключения на Лиско до 10 броя, пак в „Отечество“ се заеха да я издадат – като този път той помоли да я възложат на мен.

Е, бая зор видях, докато „налучкам типажа“, имаше някои „измъчени“ рисунки... Но по едно време изведнъж тръгна от раз – илюстрациите си ставаха „сами“ – както и друг път ми е правило впечатление: когато рисувам – понякога рисувам „от самосебе си“, направо без участието на съзнанието ми – аз само изпълнявам „музиката“ под нечие невидимо ръководство!...

И така останах само с тези две книжки, но нарисувани с много любов и желание да съм на нивото на скъпите ми автори!

Разбира се, ЗНАМ и ВИЖДАМ много прекрасни илюстрации на мои колеги! Има някои направо виртуози – не искам сега да ги изброявам, много са, един от друг по и по-добри!

Някои доста си приличат по стил, но все пак са чудесни!

Е, а моите останаха ТАКИВА! – уникати, именно за тези приказки и САМО за тях!

И двете бяха отпечатани ужасяващо! – но някога всички книги ги печатаха лошо.

Гледам оригиналите им – хартията пожълтява, буквите опадат, или стават на лекета, загубва им се качеството...

Затова ги сканирах и възстанови на компютъра си – една специалност, която изучих в чужбина и я работих няколко години. И по този начин ще се запазят – да ме питате ЗАЩО – нямам представа, но НЕКА ги има! Не ги бях поглеждала поне 25 години.

В илюстрациите на „Златен прах по миглите“ тайно съм изрисувала баба си по баща; Лорчето – с кривогледото оче; голямата ми дъщеря – която винаги си обуваше едното чорапче, и се заблейваше в пространството – с едно босо краче...

В Лисковските илюстрации, пък, изрисувах безброй цветя и растения, предимно диви и полски – по които се бях силно увлякла по онова време. Сега ги гледам – и се сещам всякакви случки от някога...

И им се дивя – и откривам разни забравени подробности, както например днес открих, и си спомних забравеното, че двамата представители на Телевизията в „Питонът“ – са облечени както Димби и Домби, и са нещо като възрастни техни образи; а ситуациите и „декорите“ съм предала такива, каквито ги е видяло въображението ми докато съм ги чела...

Странните рамки, които съм наслагала на големите илюстрации, ги сложих, за да мога да ги „разчупя“ в следствие по един винаги нелогичен начин – за да подсказва, че случките в тази книжка, са хем абсолютно реални, хем и абсолютно излизащи извън ежедневието.

Рисунките излизат веднъж от „рамките“, но допълнително – и от листа понякога – точно както и Реалността на живота излиза извън нормалното, но и съдържа много подсказки и намеци за реалността – особено в най-идиотските ситуации...

Давам си сметка, че може би съм нереалистична към себе си, но съм много доволна, че съм нарисувала тези особени и различни картинки, за едни особени и различни герои, от едни особени и различни книжки на едни особени и чудесни автори!

Дано съм разказала добре всичко.

Дж.В.